

Pactul Ribbentrop-Molotov semnat la 23 august 1939 părea, la prima vedere, un tratat obișnuit de neagresiune dintre cele două state Uniunea Sovietică și Germania. În realitate prin Protocolul adițional secret care însoțea acest act, cele două părți își delimitau sferile de influență în Europa, de la Marea Baltică la Marea Neagră. În virtutea acestei înțelegeri, pe 26 și 27 iunie 1940, Uniunea Sovietică avea să adreseze Guvernului României cele două note ultimative, iar pe 28 iunie invadea teritoriile Basarabiei și Nordului Bucovinei.

Din păcate, atât prin Convenția de armistițiu din 12 septembrie 1944 dintre România, pe de o parte și Uniunea Sovietică, Marea Britanie și S.U.A. de cealaltă parte, cât și prin Tratatul de Pace semnat la Paris la 10.02.1947, marile democrații occidentale recunoșteau înțelegerea dintre Hitler și Stalin materializată prin pactul semnat în 1939 și abandonau România în sfera de influență sovietică, iar parte din teritoriile sale rămâneau sub ocupația puterii de la Răsărit.

INDEPENDENȚA
*Independența
prin Cultură*

Mai mult chiar, Uniunea Sovietică își acordă și "un bonus" ocupând Ținutul Herța, cu o suprafață de 400 kmp și o populație românească de 50.000 locuitori. Basarabenii și bucovinenii aflați în exil sau refugiați în țară nu s-au împăcat cu cedările teritoriale, iar strigătele de durere ale conaționalilor deportați în Gulagul Sovietic le impuneau acțiune. În acest context se înființează la Paris, din inițiativa patriotului român, diplomat de carieră Nicolae Dianu, la 27 noiembrie 1950, Asociația Pro Basarabia și Bucovina, denumire atribuită de reputatul prof. univ. bucovinean Grigore Nandriș.

Disponând de o bogată arhivă (fusesse ministru plenipotențiar la Ambasada României de la Moscova), Nicolae Dianu întocmește un al doilea dosar intitulat "La principale revendication de la Roumanie devant la Conference de la Paix-Paris 1946- Basarabie et Bucovina de Nord" pe care îl prezintă Națiunilor Unite și Secretariatului Conferinței de Pace (în dosarul oficial înaintat de Guvernul României nu se amintea de teritoriile ocupate de sovietici).

Deși respins dosarul său, Nicolae Dianu împreună cu 43 de asociații politice, culturale, profesionale românești din exil, publică, în limba franceză, broșura intitulată Pro Basarabia. Deranjul a fost atât de mare în Răsărit, încât guvernul francez, la propunerea Ambasadei URSS și R.P.R. interzice activitatea Asociației Pro Basarabia și Bucovina. Sediul Asociației se mută pentru o vreme la Bruxelles sub conducerea doamnei Marie Valerie Abras, dar după moartea diplomatului asociația

intră în anonimat. Abia în anul 1975 asociația este reactivată la inițiativa ziaristului și scriitorului Nicolae Lupan, având sediul mai întâi la Bruxelles, apoi la Paris.

Nici basarabeni și nici bucovinenii refugiați în țară în 1940 nu și-au trădat misiunea și prin organizațiile Cercul basarabenilor și Cercul bucovinenilor, prin publicațiile Raza și Gând basarabean, au menținut legătura dintre refugiați și cei rămași sub ocupația bolșevică. Această activitate îi va costa, pe mulți dintre ei, ani grei petrecuți în închisorile românești comuniste sau în Gulagul sovietic.

Până în anul 1990, întâlnirile semilegale, sub diferite motive (comemorări, aniversări istorice) de la Biserica Precupeții Noi din București, reprezentau deopotrivă modalități de întâlnire a refugiaților basarabeni și bucovineni. Evenimentele din 1989 vor deschide calea libertății de asociere, întrunire și de exprimare, care pentru militanții basarabeni s-a materializat prin constituirea Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina (sentința civilă 212/1990 a Judecătoriei Sectorului 1 pronunțată în Dosarul 215/PJ/1990).

Nicolae Radu Halipa, fiul lui Pantelimon Halipa, vicepreședinte, apoi președinte al Sfatului Țării, și-a pus la dispoziție locuința drept sediu al asociației, fiind și primul său președinte. În primii ani de activitate ai asociației prioritare erau ajutoarele materiale constând în produse alimentare, sanitare, îmbrăcăminte acordate spitalelor, căminelor de copii, școlilor. Desigur "bătălia" urma să fie purtată pe "frontul" trezirii conștiinței de Neam și de Țară, în special în rândul tinerei generații din Basarabia și Bucovina. Nenumăratele transporturi cu mii de cărți din toate domeniile, inclusiv manuale școlare, au îmbogățit bibliotecile școlare, orașenești sau ale unor instituții de învățământ superior din Basarabia. Elocvente sunt în acest sens cuvintele de mulțumire adresate de conducerea Bibliotecii Naționale din Chișinău în 1996: "În condițiile de penurie de carte românească de la noi, gestul Asociației dvs. este o ploaie dumnezeiască revărsată pe un pământ însetat".

Apoi, zecile de elevi din Basarabia care își petreceau anual vara o săptămână în tabără la malul mării, sutele de elevi și studenți basarabeni și bucovineni care studiau în țară pentru care ne îngrijeam de locuri de cazare în cămine, pentru care organizam excursii documentare, manifestări științifice și cultural-artistice, toate având drept scop "integrarea firească a valorilor spirituale, cultural artistice ale românilor basarabeni și bucovineni la spațiul mioritic daco-român" (art.II din statutul Asociației). Tradiționalele manifestări organizate anual sub genericul "Luna Basarabiei" (martie) au prilejuit întâlnirea publicului din țară cu personalități culturale, politice, artistice din Basarabia și Bucovina: Ilie Ilașcu, Mircea Druc, Leonida Lari, Grigore Vieru, Vasile Tărățeanu și mulți alții. Primul concert al maestrului Eugen Doga în țară (2008) a fost organizat la Ateneul Român tot sub egida Asociației noastre. Proiectele: Cimitirul Eroilor de la Țiganca jud.Cahul (1993-94); Drumul Crucii; Zilele filmului românesc la Chișinău (2008); Hristos împărțit copiilor(2008); Crucea Mântuirii Neamului Românesc. Monument al Unității și Demnității Noastre Naționale (Nisporeni 2011); Școala de vară.

Noi Cetățeni interactivi ai Europei, edițiile 2011-2013 (în colab); Destine românești. Deportați născuți în deportare, sunt doar câteva dintre cele mai importante, inițiate și organizate de asociație. În Nordul Bucovinei în schimb, "societatea civilă, mass-media și învățământul în limba română s-au aflat în fața unui dur examen de rezistență" (Ștefan Hostiuc, scriitor și ziarist). Sutele de cărți donate Centrului Cultural al Primăriei din localitatea Mahala, sau în Herța, au fost ridicate de autorități pentru a fi înregistrate (așa prevede legea ucraineană !?), urmând a fi returnate, lucru care desigur nu s-a mai petrecut. Bisericele românești sunt și ele persecutate, exemplul elocvent fiind cea din localitatea HagiCurda (Camășovca), raionul Ismail, reg. Odesa, unde în perioada 2003-2006, lăcașul de cult a fost vandalizat, iar enoriașii și preoții slujitori amenințați și maltratați.

Intervenția asociației noastre la autoritățile de la Kiev, printr-un memoriu înaintat la Ambasada

Ucrainei de la București, a avut un ecou foarte întârziat...!! Nici inscripția în limba română cu litere chirilice de aur "Unul în trei ipostasuri - Dumnezeu" de pe frontispiciul Catedralei Ortodoxe din Cernăuți, neatinsă de sovietici, dar demontată de "restauratori" în primii ani de independență a Ucrainei, nu a mai fost remontată nici astăzi. Perchezițiile și confiscările de bunuri de la sediul Centrului Cultural Român Eudoxiu Hurmuzachi de către o echipă a Serviciului Ucrainean de Securitate, în iunie 2018, Legea educației și Legea administrativă sunt acțiuni prin care Ucraina, stat aspirant la valorile europene, înțelege să intimideze mediul asociativ al comunității românești și să nimicească identitatea națională.

Acestea sunt însă alte probleme, de care se fac vinovate Guvernele care s-au succedat la București și care nu au aplicat hotărârea Parlamentului României privind organizarea Referendumului în Ucraina în decembrie 1991 și nici cel puțin nu au monitorizat respectarea art.12 (1-2) și art.13 (1-8) din odiosul Tratat al Trădării semnat de România cu Ucraina în anul 1997, de către președintele de atunci Emil Constantinescu.

Asociația Culturală Pro Basarabia și Bucovina condusă în prezent de domnul Marian Clenciu sprijinit de un comitet format din specialiști istorici, filologi, avocați, persoane cu o vastă experiență, se află în prima linie pentru promovarea românismului și renașterea conștiinței de neam, pentru promovarea culturii, istoriei și limbii române în teritoriile românești aflate în afara granițelor Țării. În aceste zile grele prin care trece poporul ucrainean, Asociația este prezentă cu ajutoare acordate locuitorilor din localitatea Cetatea Albă, la solicitarea primită din partea societății civile de aici.

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

Gabriela Ielenicz-Iov

*Independența
prin Cultură*